

**Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет мистецтв
Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва**

**Творчий мистецький проєкт
«СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА АВТОРСЬКА ПІСНЯ:
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ПОШУКИ»**

Магістранта групи мММ-22
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
БАРДЕЦЬКОГО Володимира Юрійовича

Мистецький та науковий керівник:
професор кафедри музикознавства та методики
музичного мистецтва, кандидат мистецтвознавства
Богдан ВОДЯНИЙ

Рецензент:
кандидат мистецтвознавства, доцент
Сергій МАЛОВІЧКО

Національна шкала _____
Кількість балів _____
ОЦІНКА: ECTS _____

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ОСНОВНА ЧАСТИНА	7
Музично-теоретичний аналіз творів магістерського концерту	7
Сценарій концертної програми	30
Режисерські аспекти постановки мистецького проєкту	36
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	43

ВСТУП

Сучасна українська авторська пісня – це форма музично-поетичного висловлювання, у якій автор (або малий творчий колектив) поєднує функції композитора, поета і виконавця, створюючи цілісний художній твір, що відображає індивідуальний стиль, актуальні емоційні стани та культурні смисли. Вона постає як самобутній сегмент українського музичного мистецтва, що розвивається в умовах розширення жанрових моделей (від акустичної бардівської традиції до інді-попу, неофольклорних синтезів, електронних і рок-форм), та характеризується вільним поєднанням традиційних і новітніх вокально-виконавських технік.

У теоретичному сенсі сучасна українська авторська пісня є крос-жанровим і крос-стильовим явищем, у якому домінує індивідуальне художнє бачення, а не канонізовані жанрові норми; важливим є текст, що має виразний особистісний зміст, образність і соціокультурну рефлексію; музика і вокальна манера виступають невіддільними складниками особистої творчої ідентичності автора; твір існує як виконавсько-автентичний продукт, що передається через живе або студійне виконання; спостерігається тенденція до змішування стилів, інтеграції елементів народної музики, джазу, року, електроніки, акустичного мінімалізму тощо.

Таким чином, сучасна українська авторська пісня – це індивідуалізована, самостійна, синтетична музично-поетична форма, що поєднує особисту творчість автора-виконавця із сучасними жанрово-стильовими процесами української музичної культури.

Актуальність проєкту полягає у зростанні інтересу до української авторської пісні як форми сучасного музичного самовираження; у посиленні ролі індивідуального творчого стилю у воєнний період; у потребі фіксації та аналізу нових тенденцій у жанровій та стильовій природі авторської пісні; у поширенні практики синтезу жанрів (етно, фолк, поп-рок, акапельні форми тощо); у важливості популяризації українського сучасного музичного продукту.

Мета проєкту – дослідження жанрово-стильових тенденцій сучасної української авторської пісні з їх практичним втіленням у вокально-виконавській діяльності та розробкою педагогічних підходів до її опрацювання.

Завдання проєкту:

1. Проаналізувати добірку авторських пісень сучасних українських виконавців різних напрямів з позицій жанрових і стильових особливостей.
2. Дослідити жанрові моделі та індивідуальні стильові риси творів.
3. Показати роль поетичного тексту, музичного мислення та виконавської манери.
4. Відібрати вокальний репертуар для концертної програми магістерського проєкту.
5. Реалізувати концертну програму, що демонструє інтерпретацію різних жанрово-стильових моделей власної авторської пісні.

Об'єкт і предмет проєкту:

Об'єкт – сучасна українська авторська пісня як культурно-мистецький феномен.

Предмет – жанрово-стильові особливості та вокально-виконавські підходи до власної авторської пісенної творчості та її сценічна інтерпретація.

Методологічну базу мистецького проєкту складає:

- музикознавчий аналіз жанру;
- вокально-педагогічні методи (дихання, артикуляція, резонування);
- стилістичний аналіз творів;
- компаративний (*порівняльний*) аналіз авторських манер;
- практичне вокальне моделювання.

В процесі реалізації проєкту використовувались такі **форми** роботи:

- **творчі** (підбір репертуару, розробка головної ідеї проєкту, створення концертної програми);
- **медійні** (створення афіші, висвітлення мистецької події);

- *матеріальні* (оформлення сцени, використання звукопідсилюючої апаратури, підготовка сценічного образу).

Структура творчого мистецького проєкту. Проєкт містить в собі: актуальність, мету, завдання, вступ, музично-теоретичний аналіз, драматургічний аспект творів, концерну програму, конференс, сценічне оформлення, звукорежисуру, висновки, список використаних джерел та додатків, які презентують авторську пісенну творчість автора.

Проєкт концертно-просвітницького спрямування.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Музично-теоретичний аналіз творів магістерського концерту

Сучасний етап розвитку української музичної культури позначений активним оновленням форм авторської пісні, її жанрово-стильовим переосмисленням та поглибленням духовно-екзистенційного змісту. У контексті воєнних подій, соціальних трансформацій та посилення національної свідомості авторська пісня набула значення не лише мистецького висловлювання, а й засобу колективної пам'яті, психологічної підтримки та морального опору. У цих умовах особливої актуальності набувають творчі проєкти, спрямовані на осмислення української ідентичності, духовної витривалості та гуманістичних цінностей.

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» (поезія Нелі Романовської, музика Володимира Бардецького) є репрезентативним прикладом сучасної авторської пісні.

Авторський пісенний мистецький проєкт «ДИХАЮ УКРАЇНОЮ» вирізняється органічним поєднанням рис **сучасної авторської пісні** та **співаної поезії**, що зумовлює її жанрову гібридність і стилістичну багатовимірність. У центрі цієї творчості перебуває **особистісне художнє висловлювання**, виражене через поєднання індивідуального поетичного тексту, оригінальної музичної інтонаційності та персоніфікованої вокальної манери. Твори концертної програми функціонують як єдиний музично-поетичний комплекс, де домінує суб'єктивність авторського бачення й цілісність художньої концепції.

Проєкт «Дихаю Україною» являє собою музично-поетичний цикл із 10 творів, у якому поєднуються: емоційна сповідальність, духовна вертикаль, воєнний досвід, родинна тематика, громадянська позиція.

Назва «Дихаю Україною» символізує стан внутрішньої єдності з Батьківщиною, де дихання є метафорою життя, витривалості та молитви.

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» постає як комплексний музично-поетичний цикл, що поєднує індивідуальну сповідальність, громадянську позицію, духовне світобачення та інтонаційну традицію української культури. Його художня природа формується на перетині кількох стильових площин – бардівської традиції, співаної поезії, інді-акустики, неофольклорних елементів і духовної лірики. Завдяки цьому проєкт представляє сучасну модель авторської пісні, що поєднує простоту висловлювання з глибиною сенсів та багатовимірністю емоцій.

У центрі проєкту – ідея, народжена творчим тандемом поетки Нелі Романовської та композитора Володимира Бардецького, співпраця яких забезпечує органічну єдність слова і музики. Їх художня мова витворює простір, у якому особисте переживання підноситься до рівня колективного емоційного досвіду, а поетичні образи перетворюються на знаки часу. Особливістю проєкту є його звернення до духовно-молитовного виміру людського існування, що у сучасних умовах набуває особливої ваги як джерело внутрішньої опори.

Концепція проєкту

Проєкт «Дихаю Україною» є художнім явищем синтетичної природи. Кожен твір – це не лише пісня, а частина ширшої концепції, побудованої на емоційному, духовному та моральному зростанні людини в умовах війни. Циклічна побудова, тематична взаємопов’язаність та послідовна драматургія творів формують цілісну мистецьку картину, у якій Україна постає і як простір любові, і як простір болю, і як простір надії.

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» постає як багатовимірне культурно-естетичне явище сучасної української музики, у якому органічно поєднано особистісний художній жест, глибину поетичного слова та музичну інтонаційну виразність. У контексті воєнного сьогодення та духовного відродження

українського суспільства цикл із десяти творів набуває значення не лише авторського проєкту, а й художнього документа епохи, що репрезентує внутрішній стан країни, її біль, силу, молитву та невичерпну життєтворчу енергію.

Синтетична природа проєкту «Дихаю Україною» поєднує риси: співаної поезії, де слово є головним носієм змісту, бардівської традиції, що зберігає камерність і щирість висловлювання, інді-акустики, яка підкреслює інтимність і прозорість музичного простору, неофольклорної стилістики, що додає творам національної впізнаваності, духовної лірики, яка формує вертикаль сенсів, соціально-громадянського музичного вислову, що фіксує реалії війни.

Завдяки такому багатшаровому синтезу проєкт не вписується в рамки одного жанру, а постає як крос-жанрова музично-поетична форма, що відображає модерні процеси української авторської пісні.

Саме тому аналіз проєкту «Дихаю Україною» є важливим для розуміння сучасних тенденцій української авторської пісні, її жанрово-стильових пошуків, ролі поетичного тексту, виконавської інтерпретації та духовно-психологічного змісту.

Тематичні домінанти

Основними змістовими напрямками є:

- воєнна рефлексія («Коли закінчиться війна», «Дякую, солдате»);
- родинно-ліричні образи («Мама», «Стажари»);
- духовні переживання людини в кризові часи («Благодать зійшла», «Ми летимо», «Дихай»);
- культурно-ідентифікаційні образи України («Україна файна», «Друзі мої»).

Таким чином, проєкт акумулює ключові лейтмотиви сучасного українського буття: любов, віру, біль, вдячність, пам'ять і національну гідність.

Виконавська специфіка

Важливу роль відіграє вокальна манера, що поєднує природність тембру, емоційно-сповідальний характер і інтонаційний мінімалізм. Це формує враження максимальної відвертості, ніби музика звучить «зсередини», без штучних прикрас. Саме така інтонаційна чистота відповідає духовній суті проєкту.

Інструментальний супровід – переважно акустичний, камерний, з використанням гітари, фортепіано, ембієнт-текстур – створює «повітряний» простір, у якому слово домінує й набуває особливої ваги.

Жанрово-стильова структура проєкту «Дихаю Україною» є багатовимірною. Її формує сукупність різних музичних моделей і підходів, кожен з яких виконує окрему художню функцію.

Бардівська манера представлена камерністю, близькістю до мовленнєвої інтонації, акцентом на змістовному тексті. У таких творах, як «Дякую, солдате», «Коли закінчиться війна», спостерігається домінування поетичного змісту над музичною складністю, що підсилює щирість і сповідальність.

Співана поезія. Поетичний компонент проєкту є домінуючим. Він вирізняється: використанням метафор і символів, ліричністю, наявністю філософських та духовних контекстів, емоційною насиченістю. Музика доповнює текст, але не перекриває його, вона «дихає» разом із словом.

Інді-акустика. Частина творів має легку, мінімалістичну акустичну природу: ніжні гітарні перебори, прозорі гармонії, камерна динаміка. Це характерно для пісень «Дихай», «Ми летимо», у яких акцент зміщено на інтимність переживання.

Неофольклорні елементи. Характерні українські ладові звороти, природність співу, емоційний зв'язок із традицією наявні в таких творах, як «Стажари» чи «Україна файна». Елементи фольклорної мелодики надають музиці національної впізнаваності.

Духовна лірика. Твори «Мама», «Благодать зійшла» несуть у собі молитвенний характер, тему Божої опіки й внутрішньої тиші. У них відчутні риси: церковної гармонії, кантового співу, спокійної, врівноваженої мелодики.

Соціально-громадянська лірика. Актуальні події війни відтворено у піснях: «Дякую, солдате», «Коли закінчиться війна», «Друзі мої». Вони виконують функцію музично-емоційних документів епохи.

Узагальнено жанрово-стильова палітра проєкту створює ефект багат шарового змісту – від камерної інтимності до епічного узагальнення, від духовної медитативності до патріотичного піднесення.

Музично-поетична драматургія концертної програми проєкту

Проєкт «Дихаю Україною» має виразну цикло-драматургічну структуру, у якій кожна пісня виконує окрему функцію в загальній художній композиції.

Драматургія будується за принципом емоційного та духовного наростання, що утворює певний внутрішній шлях – від особистого болю до очищення та надії.

1. Експозиційний блок: тривога, біль, очікування.

Твори «Коли закінчиться війна» та «Дякую, солдате» формують перший емоційний пласт – реалістичне, щире, неприховане переживання війни та її наслідків. У цих піснях звучить мотив очікування й молитви.

2. Лірично-родинний блок.

Твори «Мама» та «Стажари» створюють теплий, ностальгійний, родинний простір. Вони знімають напругу попереднього блоку та вводять слухача у сферу внутрішніх опор і цінностей.

3. Духовний блок.

Пісні «Ми летимо», «Дихай», «Благодать зійшла» утілюють ідею Божої присутності, духовної опори, відродження внутрішньої рівноваги.

4. Патріотично-ідентифікаційний блок.

Завершальні твори «Україна файна» та «Друзі мої» підносять емоційне напруження до рівня національної єдності та оптимізму. Цей блок утверджує віру в майбутнє й колективну силу українського народу.

Поетично-музична драматургія циклу має спіралеподібний характер: кожен твір поглиблює попередній, розширює образ України – від інтимного до загальнонаціонального. Завдяки цьому проєкт звучить як цілісний художній цикл.

Художня значущість проєкту

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» можна розглядати як: приклад нової української авторської музики, що поєднує традицію й сучасність; психоемоційний літопис воєнного часу; форма духовної підтримки й самоідентифікації українців; естетичний простір, у якому поєднано інтимну сповідальність і національне узагальнення.

Його художня цінність полягає у здатності фіксувати глибинні стани духу людини та нації. Це не просто музичний цикл – це свідчення часу, музично-поетичної української стійкості й любові до Батьківщини.

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» є вагомим внеском у розвиток сучасної української авторської пісні. Його багатовимірність, глибока духовність, жанрова гнучкість та поетична довершеність формують новий формат музично-художнього висловлення в Україні. Це явище, яке об'єднує традицію й сучасність, інтимність і громадянську позицію, особистісну рефлексію і національний досвід.

Проєкт стає не лише художнім, але й культурним, духовним і соціальним текстом сучасної України – країни, що дихає, бореться, молиться і переосмислює власну ідентичність через музику.

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕРТНОЇ ПРОГРАМИ

Жанрово-стильовий аналіз десяти пісень, що увійшли до концертної програми магістерського проєкту проводиться з урахуванням:

- жанрово-стильових моделей (поєднання бардівської пісні, співаної поезії, інді-акустики, неофольклорних та поп-рокових елементів);
- поетичного тексту як носія смислів, емоцій та образів;
- музичного мислення (мелодика, гармонія, фактура, драматургія);
- виконавської манери (вокально-технічні та інтерпретаційні засоби);
- ролі кожного твору у формуванні цілісної драматургії концертної програми.

1. «КОЛИ ЗАКІНЧИТЬСЯ ВІЙНА»

«Коли закінчиться війна» – це інтимна, медитативна авторська балада, побудована на співаній поезії. Твір, який відкриває умовний блок воєнної лірики в мистецькому проєкті «Дихаю Україною».

Жанрово пісня наближається до співаної поезії з елементами бардівської балади. В основі – камерність, інтимність, зосередженість на слові. Відсутність надмірних фактурних нашарувань (умовна «акустичність») підкреслює сповідальний характер тексту. Пісня тяжіє до медитативної громадянської лірики, де центральним є не пафос, а тихе усвідомлення крихкості людського буття.

Музика підтримує медитативність тексту: переважає плавна, кантиленна мелодія, без різких стрибків і контрастів, що відповідає образу внутрішньої молитви. Гармонія, ймовірно, тяжіє до мажорно-мінорної мінливості, відображаючи переплетіння болю й надії. Темп – помірний, що дає змогу слухачеві «вслухатися» в кожний рядок. Важливими є паузи між фразами, які працюють як виразовий засіб – момент внутрішнього осмислення.

У вокальному плані пісня вимагає м'якої, природної манери співу, з акцентом на дикції й смислі слова. Застосування грудно-мішаної позиції, м'яких атак, мінімізації вібрато створює ефект щирості та «розмови» зі слухачем. Виконавець виступає не стільки як актор, скільки як співрозмовник, що ділиться особистим досвідом віри й подяки. Це відповідає загальній естетиці сучасної авторської пісні, де домінує персоніфікована інтонація (сповідальна, інтимна). Акцент на смислових словах та фразах. Відчутні мікродинамічні зміни (від тихих інтонацій до злегка підсилених). Чітка артикуляція забезпечує максимальну зрозумілість тексту, що є важливою рисою співаної поезії.

Музичне аранжування мінімалістичне, але дуже продумане. Основні інструменти: фортепіано – провідний акомпануючий інструмент. Використано чисту, чітку, прозору клавішну фактуру; акорди беруться широкими, рівними ударами, без зайвих прикрас, що створює відчуття стабільності та внутрішнього спокою; пад / атмосферний синтетичний шар ледь відчутний, тремтливий фон, який розширює простір звучання; працює як емоційна «аура» навколо голосу, підсилює медитативність. Глибокий низькочастотний бас (синтетичний) вводиться дуже делікатно; не домінує, але додає ґрунтовності, серйозності, відчуття глибини. Важливо: жодних ударних, перкусії чи виразної ритмічної пульсації немає – це підкреслює сповідальний характер твору.

Основна гармонічна модель тяжіє до мінорно-мажорної мінливості, що передає: біль → через мінор – надію → через мажор. Акорди прості, здебільшого тризвуки. Є використання субдомінантових та субмедіантових гармоній, що створює ефект «м'якості».

Форма: куплетна з приспівом. Структура симетрична, без різких переходів; композиція цілісна, монологічна, без драматичного контрасту.

Пісня будується за принципом повільного зростання внутрішнього світла: початок – тихий, споглядальний. Середина – з'являється більше впевненості, голос звучить повніше. Приспів – кульмінаційний смисловий центр, але не

гучний, а світлий. Кінець – повернення до інтимності, але з натяком на просвітлення.

«Коли закінчиться війна» задає тональність усієї програми – це не гімнічний марш і не публіцистичний маніфест, а зосереджена духовно-поетична рефлексія. Саме через таку інтонацію слухач поступово «входить» у простір проєкту як у простір спільного переживання.

2. «ДЯКУЮ, СОЛДАТЕ»

Пісня «Дякую, солдате» концентрується на темі вдячності захисникам, що є однією з ключових у сучасній українській музиці. Жанрово пісня тяжіє до ліричної балади з елементами соціально-громадянської лірики. Тут поєднано індивідуальну інтонацію (звернення від першої особи) й узагальнений голос народу («від імені батьків і матерів», «від імені дітей і матерів», «від імені дружин і матерів»). Так вибудовується хорова, багатоголоса подяка, яка водночас вимовлена одним голосом автора.

Стиль формується на перетині: співаної поезії (домінування тексту і чітка дикція), бардівської традиції (камерність, проста гармонія), естетики української поп-балади (оркестрова підкладка, кінематографічні піднесення), воєнної лірики (емоційний стриманий тон, щирість, акцент на реаліях війни).

Музика вибудована як поступове наростання емоційної напруги: від стриманого, майже камерного початку – до більш наповненого звучання у приспівках. Гармонічна мова – лірична, але з присмаком трагічності, що може реалізовуватись через мінорну основу з мажорними «просвітленнями». Основа – простий мажорно-мінорний обіг. Використовуються класичні для балади каденції I–V–VI–IV або I–VI–IV–V.

Інтерпретація вимагає тонкого балансування між стриманістю й внутрішнім драматизмом. Недоречним був би відкритий патетичний пафос; натомість важливими є нюанси, динаміка, інтонаційні «злами» на ключових словах («втратив голос», «не розкажеш нікому», «невизнаним людьми»).

Технічно важливо зберігати опору звуку та чітку дикцію, щоб текст сприймався максимально ясно.

Пісня має класичну форму: куплет – приспів, з помітним нарощенням емоційної динаміки від початку до кінця. Драматургія рухається за принципом «від тиші – до сповіді – до кульмінації подяки».

Інструментальне аранжування: 1. Акустична гітара виступає основою акомпанементу. Грає м'які перебори або широкі акорди. Створює камерний, «сповідальний» характер куплетів; 2. Клавіші / електропіаніно підкреслюють гармонію. Звучать м'яко, створюючи гармонічну педаль для вокалу. Часто використовують пади (synth pads) для емоційного тла. 3. Струнні (strings) з'являються поступово. У приспівах підсилюють драматичність. Часто грають на довгих нотах (sustain), створюючи відчуття піднесення; 4. Ударні / перкусія дуже стримана. Частіше звучить у вигляді легкого електронного перкусійного пульсу. Підсилює приспів, але не домінує; 5. Бас-лінія м'яка, рівна. Підкреслює гармонічний рух. Підсилює відчуття стабільності і теплоти. Загалом, аранжування не перевантажує, зберігаючи головним центром – текст і голос.

Вокальна манера м'яка, прониклива, з мінімальним вібрато. Перевага віддається природному мовленнєво-співовому звучанню. Виконавиця співає так, ніби «розповідає історію». Основні риси виконання: емоційність – стримана, але глибока. Тут немає пафосу; є особисті, дуже тихі, але сильні переживання. Чітка дикція. Текстові смисли – у центрі. Динаміка. Куплети – тихі, інтимні. Приспиви – ширші, тепліші, виразніші. Теплий тембр. Підсилює відчуття співпереживання та людяності.

У межах сучасної української авторської пісні твір тяжіє до сегменту емоційно-соціального висловлювання, що поєднує індивідуальну інтонацію з колективною пам'яттю та співпереживанням.

3. «МАМА»

Пісня «Мама» – один із центральних ліричних номерів циклу, що створює емоційний контраст після воєнних пісень, відкриває тему родинних коренів, переносить слухача у сферу світлої пам'яті та вдячності, формує «теплу частину» концертної драматургії.

Пісня «Мама» уводить слухача в сферу родинної лірики. В сучасній авторській пісні це один із ключових тематичних блоків: осмислення ролі батьків, особливо матері, як духовної опори людини. Твір поєднує особистісне звернення доньки до матері з універсальним образом материнської любові, що тяжіє до сакралізації.

Пісня «Мама» належить до лірико-духовної авторської пісні, що поєднує: співану поезію, неофольклорні інтонації (народнопісенні мелодичні ходи, тепла кантилена), елементи сучасної поп-балади, риси християнської духовної музики (у приспіві – молитвенний характер). Стилiстично твір наближений до форматів: акапельної бардівської традиції, але з багатшим аранжуванням, сучасної ліричної поп-балади, орієнтованої на широкого слухача духовної музики.

Музика відповідає природі тексту: мелодія – широка, співуча, з виразними кульмінаціями на словах-подяках і зверненнях до Бога. Особливо виразними є вершини на словах: «Великий Боже» «благословив». Це – свідоме композиційне рішення для створення духовного акценту.

Гармонія, скоріш за все, тяжіє до мажорної з м'якими модуляціями, що створює відчуття тепла. Розгортання приспіву («Я дякую тобі, Великий Боже...») формує кульмінаційний центр пісні.

Типова форма твору – куплетно-приспівна, з подальшим кульмінаційним розвитком: вступ (інструментальний) – м'який, камерний, створює інтимний настрій. Куплет 1 – розповідний, ліричний характер, спокійний рух мелодії. Приспів – ширший мелодичний жест, кульмінація духовного звернення. Куплет 2

– посилення емоційності через текст (спогади, теплі образи). Приспів (2-й раз) – звучить піднесеніше. Місток / 3-я строфа – драматично-філософська частина про старіння матері. Кінцівка – м'яке завершення на світлій гармонії.

У базовому інструментальному супроводі можна почути такі основні інструменти: фортепіано – основний акомпанемент. Легкий синтезаторний пад / струнні – підкреслюють глибину приспіву. Додаткові ефекти: можливі легкі рібвербераційні хвилі, що створюють простір і «теплу кімнату». Відсутність важких ударних чи електрогітар свідчить про орієнтацію твору на: камерність, поетичність, інтимність, духовність.

Манера: сповідальна, тепла, емоційно відкрита. Відчутне прагнення до максимальної природності. Вокал не «показовий», а «внутрішній» – це ознака співаної поезії. Для виконавця цей твір є цінним матеріалом у плані розвитку кантилени, дихання на довгі фрази, роботи над нюансами й інтонаційною точністю у верхніх звучаннях. Артикуляційно важливо зберігати м'якість при чіткому вимовлянні тексту, щоб не «зламати» ліричну інтонацію зайвою різкістю.

Інтерпретаційний акцент: виконавиць передає ніжність, вдячність, духовність, не переходячи у надмірну драматичність. Це відповідає естетиці проєкту «Дихаю Україною».

Пісня виконана в дусі подяки, молитви, спогаду, духовного благословення. Вона належить до творів, що мають виховний, етичний та емоційно-психологічний ефект. У контексті магістерської програми вона: демонструє жанровий синтез (лірична авторська пісня + духовний поп + неофольклор), вимагає високої вокальної майстерності, є інтерпретаційно насиченим і сценічно виразним матеріалом.

4. «СТОЖАРИ»

Пісня «Стожари»: уособлює неофольклорну та духовно-ліричну лінію проєкту; демонструє синтез співаної поезії + авторської балади + акустичного інді; формує атмосферу тепла, вдячності та родинного коріння – центральну тему української ідентичності.

У контексті магістерської програми твір особливо цінний як: приклад ліричного типу сучасної авторської пісні; матеріал для вокально-інтерпретаційного аналізу; модель поєднання поетичного образу та індивідуальної інтонаційності.

Жанр можна визначити як неофольклорну авторську баладу. У тексті звучать мотиви природи (яблуня, птахи, сад), що наближає пісню до традиційної української пісенної образності, але подача залишається сучасною, індивідуальною. Неофольклорність тут проявляється не стільки у використанні стилізованих ладів чи ритмів, скільки в образному мисленні та інтонаційній щирості.

Музика тут побудована на плавній, трохи задумливій мелодиці, що підтримує характер спогаду. Мелодія будується на принципах: ладово-модального мислення. Тональна основа тяжіє до натурального мінору з елементами дорійсько-міксолідійських відтінків – традиційна для української лірики інтонаційність. Темп – помірний, можливі легкі прискорення у приспівках, що відображають емоційне «просвітлення». Вокально твір потребує гнучкої дихальної опори й уміння працювати з довгими фразами, зберігаючи логіку мовленнєвого наголосу.

Гармонічна основа поміркована, функційно прозора: прості тонічно-субдомінантно-домінантові формули; м'які сектакорди (для теплоти); іноді вводяться IV–V–VI як характерна послідовність поп-балади. Фактура переважно акомпанементна, акустична: гітара / фортепіано як основа; легкий пад або

струнний фон для атмосфери; мінімалізм у фактурі – щоби підкреслити текст. Це відповідає інді-акустичному й бардівському підходу.

Виконавська манера відповідає концепції авторської пісні: природність і «розмовність» у фразуванні; акцент на слові й інтонації; м'який тембр, тепла подача голосу; відсутність надмірної вокальної віртуозності – пріоритет смислу над технікою. Манера наближена до співаної поезії, де вокал – продовження тексту.

Музика працює як емоційний підсилювач змісту: мелодичні вершини співпадають із семантичними акцентами («люблю вас», «благодать Господньої руки»); мінорні інтонації підкреслюють ностальгію; світлі гармонії в приспіві передають вдячність і теплоту. Твір має виразну музично-поетичну єдність, що є ознакою високої авторської майстерності.

5. «МИ ЛЕТИМО»

Пісня «Ми летимо» належить до сучасної авторської пісні духовно-екзистенційного спрямування, у якій поєднані: інді-акустична естетика (природне звучання голосу, проста, «чиста» аранжувальна структура), співана поезія (текст має домінантне значення, багато смислових акцентів); елементи духовної сучасної музики (звернення до Бога, інтонаційна «молитовність»), поп-баладна мелодика (плавність, доступність, виразна кантилена). За формою твір є лірико-філософською баладою, а за змістом – інтонаційною сповіддю віруючої людини, яка пережила труднощі та знаходить внутрішнє світло. Це – одна з найдуховніших і найсвітліших пісень проєкту, в якій ліричний суб'єкт звертається до Бога як до особистісного Ти. Тут виразно проявляється інді-акустична естетика: камерний саунд, інтимний голос, поєднання буденних метафор («по черепицях тече вода», «провулки ще не порушених тем») з духовними образами («Твоє Слово дорожче тисячі намистин»).

Музика підтримує образ польоту – мелодія пластична, з плавними хвилеподібними лініями. Гармонія, ймовірно, не перевантажена складними

модуляціями: важливішою є атмосфера прозорості й довіри. Вокально виконавець має зберігати баланс між співом і мовленням: певні фрази можуть бути наближені до речитативу, що підсилює ефект щирості. Пісня побудована на світлій мажорній тональності. Характерні риси: плавні мажорні гармонії з мінімальними мінорними відтінками; повторювані послідовності (3–4 акорди), що створюють стан спокою й медитації; відсутність різких модуляцій – твір звучить як «потік». Гармонічна стабільність підсилює ключову ідею: віра як опора.

Типова для сучасної авторської пісні строфічна форма з приспівом: вступ – інструментальний, м'який. Куплет 1 – викладення особистої історії. Приспів – кульмінаційно-емоційний блок («Ми летимо...»). Куплет 2 – розкриття духовної теми. Приспів – повтор. Брід / місток – посилення духовного сенсу («Веди мене далі...»). Фінальний приспів – емоційно розширений. Форма створює ефект поступового піднесення – «польоту», якого вимагає зміст.

Аранжування та інструментальний склад. Пісня має акустику мінімалістичного типу. Основні інструменти: фортепіано або м'який клавішний пад (у вступі) електро- або акустична гітара; легкий атмосферний синтовий фон; можливе використання електронних реверберацій для простору. Особливості звучання: аранжування не перевантажене – дає місце тексту. Відсутність важких ударних створює духовно-інтимний простір.

Тип вокальної манери: лірично-сповідальна, інтимна, «молитовна». Особливості вокалу: мінімум вібрато (натуральність); змішаний резонанс (мікс), м'які атаки; контрольований динамічний розвиток – від тихих куплетів до підсиленого приспіву; виразна артикуляція ключових слів; довгі тяглі звуки – потребують стабільної дихальної опори. Це характерно для жанру «співана поезія + інді-акустика».

Пісня є прикладом духовної авторської ліричної балади, яка: базується на особистому досвіді автора; розкриває шлях віри, внутрішнього зцілення; формує

музичний образ тепла, світла, руху вгору; представляє тенденцію: духовна пісня нового покоління без церковного пафосу, але з глибоким смыслом.

6. «ЯКЩО НАТИСНУЛИ САНДАЛІ»

Цей твір демонструє іншу грань авторської пісні – мотиваційну, філософсько-іронічну. Текст працює за принципом нарощування прикладів, де кожна ситуація показує можливість альтернативного погляду: замість скарги – вдячність, замість претензії – прийняття. Образ «натиснутих сандалів» стає метафорою дискомфорту, болю, але водночас – доказом того, що людина має ресурс «йти далі». Музика підкреслює цей оптимістичний вектор: світлий лад, рухливий темп, можливо, елементи ритмічного підспіву чи підкресленого пульсу.

Жанрово пісню можна віднести до поп-фолькової авторської лірики з елементами урбаністичної мудрості. Вона менш камерна, ніж духовні балади, і більш наближена до формату пісні, яка легко запам'ятовується і може стати «хітом» у широкому середовищі слухачів. Ритмічний малюнок, повтори, ясна строфічна форма – все це сприяє комунікативності.

Пісня «Якщо натиснули сандалі» належить до стилістичної групи сучасної української авторської пісні з домінантними елементами: поп-фолк (легка танцювальність, ясний ритм, життєствердний характер); мотиваційно-філософської урбаністичної лірики (побудована на афористичних висловах); акустичного попу (помірний темп, тепле інструментальне звучання); бардівських традицій, переосмислених у сучасній поп-пісенній формі. Твір тяжіє до формату пісні-послання, що є популярним у новітній українській авторській творчості: доступний стиль, ясний приспів, змістова лаконічність і водночас глибина завдяки філософським парадоксам тексту.

Музичні інструменти та аранжування. Акустична гітара: грає ритмічні «підтримаючі» акорди, задає легку хвилеподібну пульсацію; створює теплу, домашню атмосферу; перкусія (легкі поп-удари, шейкери); ритм м'який,

невибуховий; підкреслює танцювальність, але не приглушує вокал. Бас-лінія рівна, енергійна, але делікатна; не домінує, а органічно підтримує форму. Теплий синтетичний фон / пад додає ширини простору, надає сучасності аранжуванню.

Стилістичні особливості аранжування: немає перевантаження інструментів – мінімалізм зберігає увагу на тексті; фактура «рухлива», але легка: це не танцювальний поп, а саме мотиваційно-філософська пісня з м'яким groove; звукове середовище дружнє, позитивне, без жорстких ударів чи драматичних контрастів.

Вокал у пісні побудований на таких характеристиках: тембр теплий, світлий, щирий; природний, без академічного «налиску». Артикуляція: чітка вимова тексту – обов'язкова, оскільки слово є носієм сенсу; фразування наближене до мовленнєвого – бардівська традиція. Динаміка переважає м'яка динаміка, без різких форте; висхідні кульмінації – у приспівках, але вони не надмірні. Особливості вокал подається «від першої особи», що створює відчуття діалогу зі слухачем; емоційний тон світло-іронічний, оптимістичний.

Гармонія побудована на класичних поп-акордах (I–V–VI–IV або подібні комбінації); гармонічний малюнок простий, мажорний, життєствердний; мінімальна кількість модулювань – пісня орієнтована на легке сприйняття. Темп середній, рухливий, з елементами легкого свінгу. Форма типова строфічно-приспівна структура: Куплет – Приспів – Куплет – Приспів. Повтор рефрену. Це робить пісню легкою для запам'ятовування та співу.

Для виконання пісні необхідно врахувати: світлий емоційний тон — атмосфера подяки, іронічної мудрості; виразність слів – зміст головний, тому дикція та інтонація визначальні; легкість і природність – вокал не повинен «тиснути», він має «говорити»; рухливість фразування – пісня не статична, вона «йде дорогою».

Пісня є прикладом того, як сучасна авторська українська пісня інтегрує: фольклорний світогляд, сучасне поп-звучання, бардівську щирість, філософську

змістовність тексту, мінімалістичне, але дуже тепле аранжування. Це робить її цінним матеріалом для магістерської концертної програми, оскільки вона демонструє: жанрову гнучкість, вербально-сміслову насиченість, доступність для слухача, майстерне поєднання поезії та музики.

7. «ДРУЗІ МОЇ»

У структурі магістерського проєкту «Дихаю Україною» ця пісня: входить до воєнно-рефлексивного тематичного блоку; функціонує як емоційний центр пам'яті й спільного досвіду втрат; підсилює концепцію особистісного висловлювання; має високий комунікативний потенціал – легко резонує зі слухачами.

Пісня «Друзі мої» належить до кола воєнної лірики, але тут акцент зроблено на досвіді втрати та надії на майбутню зустріч. Лірична героїня звертається до друзів, яких немає поруч – з різних причин: розлука, війна, відстань. У тексті звучить мотив «димлячих веранд», які «мовчать замість того, щоб друзів і родину зустрічати», що створює образ зруйнованого мирного життя.

Пісня «Друзі мої» жанрово належить до сучасної української авторської балади з елементами: співаної поезії, соціально-громадянської лірики, емоційно-сповідального акустичного стилю, неофольклорних інтонацій (у мелодичному русі та строфіці).

Музика вибудовує дугу від спокійного, сумного початку до більш наповненого, світлого приспіву, де звучить віра в зустріч. Вокально твір потребує щирої, «незаплаканої», але глибоко зворушливої манери, з тонкою динамікою та вмінням працювати з підтекстом.

Лінія вокалу кантиленна, плавна, без різких стрибків. Характерні співано-поетичні фрази, що імпровізаційно «дихають». Мелодія переважно рухається в межах однієї октави. У приспіві – підйом, щоб підсилити емоційну кульмінацію («ми зустрінемося обов'язково»).

Гармонічною основою є мажорно-мінорна мінливість – характерна для української ліричної музики. У куплетах – більше мінорних відтінків (сум, пам'ять, втрати). У приспівах – перехід до світлішого мажорного звучання (віра, надія). Таке чергування створює емоційний контраст між болем і світлом.

Інструментальний склад та аранжування. Акустична гітара виконує роль гармонічної й ритмічної опори; грає чітким, рівним боєм; у приспівах звук стає більш відкритим і щільним. Фортепіано (легкі підтримувальні акорди) додає теплоти й емоційності у кульмінаційних ділянках. Струнні педалі / синтезаторний пад створюють атмосферний фон, поглиблюючи емоційний простір. Легкий перкусійний шар (можливо, електронний) м'які ритмічні акценти без агресивних ударів. Його роль – тримати пульсацію, не відволікаючи від змісту.

Структура аранжування: куплети – мінімалістичні, камерні; приспиви – звучання стає ширшим, динамічно підсиленням; кульмінація – відчутне нашарування інструментів, розкриття гармонії; фінал – м'яке згасання. Це відповідає драматургії авторської пісні, де інструменти працюють на розкриття тексту, а не на ефект.

8. «УКРАЇНА ФАЙНА»

Пісня належить до сучасної української етно-популярної музики з елементами: неофольклору (мелодичні обороти, народні інтонації, образна система), поп-естетики (ритмічність, танцювальний темп, яскравий приспів), гімнічності (піднесений характер, патріотична тема), частково маршової тематики (чіткий кроковий ритм у деяких фрагментах). Це – типова сучасна патріотична пісня, розрахована на сценічне виконання та масову аудиторію.

Форма твору: Куплет → Приспів → Куплет → Приспів → інструментальна вставка → фінальний приспів.

Ритміка структурована «вперед», без пауз – музика передає дух драйву й піднесення.

Мелодія: у куплетах – мелодія плавніша, менш розгорнута. У приспіві – широкі інтервали, підйом на кульмінацію; мелодія виглядає «розкриленою». Мелодичні звороти містять фольклорні інтонації, особливо в кінцівках фраз.

Музичні інструменти та аранжування. Електрогітара / акустична гітара. М'яко підтримує гармонію у куплетах. У приспіві звучить ширше, створюючи «розкрите» просторове тло. Синтезатори та пади. Формують атмосферу сучасного українського поп-звучання. Додають легкого електронного забарвлення. На приспіві – підсилюють «світлість», об'ємність. Барабани та перкусія. Основний рушій драйву. Чіткий бас-барабан у 2 і 4 частку – танцювальна опора. Тарілки додають святковості. Можливі струнні (імітації синтезатором). У деяких фрагментах відчувається «підкладання» струнних, що створює патріотичний, урочистий настрій.

Вокал + бек-вокали. Основний голос — яскравий, впевнений, з домінуючим поясным резонатором. Бек-вокали дублюють ключові фрази приспіву («Україна дуже файна...»), створюючи ефект багатоголосся.

Гармонія: Переважно мажорна тональність. Гармонія проста, але ефективна: $T \rightarrow S \rightarrow D \rightarrow T$ (тоніка – субдомінанта – домінанта – повернення). Це характерно для патріотичних та гімнічних пісень, які мають звучати світло й піднесено.

Головні особливості: вокал – світлий, відкритий, із домінуванням середнього та верхнього регістру. Є акценти на словах: «Україна!» «файна» «модна». Це додає маніфестного, майже «гімнового» характеру. Виконання емоційно насичене, з позитивною експресією. Артикуляція чітка – важливо, адже текст несе патріотичний зміст. Вібрато мінімальне – стиль ближчий до поп-співу, ніж до академічного.

Вокальна манера загалом: сценічна, енергетична. Відчувається опора на дихання й хороша резонансність. Місцями використовується легато, але в приспіві – переважно марковане співання (із чіткими межами між звуками).

Музика має чіткий пульс, виразний ритм, що дозволяє сприймати твір як концертний номер, здатний «підняти» зал.

9. «ДИХАЙ»

Пісня «Дихай» – це камерна інді-акустична медитативна балада з терапевтичним впливом, з мінімалістичним аранжуванням, глибоко психологічною ліричною інтонацією, з акцентом на внутрішній тиші й духовному відновленні. Цей твір важливий у контексті магістерського проєкту, оскільки демонструє інший вимір сучасної української авторської пісні – не соціальний і не фольклорний, а духовно-психологічний.

Пісня «Дихай» є одним із найбільш психологічно спрямованих творів проєкту. Вона апелює до внутрішнього стану слухача, який перебуває у стресі чи кризі. У тексті звучить заклик «раніше вистрілу не падай», тобто не піддавайся паніці й розпачу раніше, ніж настане реальна небезпека. Образ дихання виступає метафорою життя, присутності, здатності бути «тут і тепер».

Жанрово пісня тяжіє до інді-балади з елементами медитативного мінімалізму. Її сила – не в зовнішній драматургії, а в інтонаційній простоті й щирості. Це тип пісні, яка може звучати на великій сцені, але так само органічно – у камерному, майже терапевтичному просторі.

Пісня «Дихай» належить до сучасної української інді-акустичної балади з елементами: співаної поезії, медитативного поп-мінімалізму, психологічно-духовної лірики, окремих рис саундтерапевтичної естетики (повільність, заспокійливі гармонії, повторюваність мотиву)

Стиль пісні – максимально неагресивний, терапевтичний, інтимний. Вона створює атмосферу внутрішньої зупинки, заспокоєння та психоемоційної підтримки. Це цілком відповідає тенденціям сучасної української авторської музики воєнного періоду.

Аранжування побудоване за принципом мінімалістичної акустичної подачі, де кожен інструмент має глибокий психологічний підтекст. Фортепіано. М'яке, тепле, малоатакове звучання. Акорди – спокійні, широкі, без різких змін. Часто використовуються довгі педальні резонанси, які створюють відчуття простору («повітря») – важливо для концепції «дихання». Легкі пади / атмосферні синтезатори створюють «туманну», медитативну амбієнтну підкладку. Можуть бути у вигляді суббасово-низьких хвиль, які майже не помітні, але формують ґрунт звучання. Аранжування зроблено так, щоб голос був головним інструментом, а все інше лише підтримувало емоційний стан.

Фактура прозора, рідкісна, повільна, що є характерним для: інді-акустики, психологічної поп-лірики, авторської камерної пісні. Фактура працює на терапевтичний ефект: у ній багато повітря, багато місця для внутрішнього відлуння.

Мелодія кантиленна, плавна, без різких стрибків. Основа – поступовий рух (півтони, тони). Інтонаційно – це сповідальна манера: більше нагадує інтимну молитву чи емоційне звернення. Мелодія легко «дихає» – фрази будуються так, ніби повторюють реальне дихання (вдих–видих).

Ладова основа – мажорно-мінорна мінливість (натяк на світло серед темряви). Акорди стабільні, з широкими інтервалами. Багато «м'яких» акордів без конфліктних звучань. Гармонія не веде – вона тримає, підтримує, заспокоює.

Вокальна манера – м'яка, тепла, без агресії. Наголос – на виразності слова, а не на вокальній віртуозності. Використовується переважно мікстова і грудно-мікстова позиція. Технічні особливості виконання. Довгі, плавні дихальні фрази (важливо для педагогічного аналізу). Мінімум вібрато – переважає рівний, чистий звук.

Фінал – не кульмінаційний, а заспокійливий: пісня закінчується там само, де починається – всередині душі людини.

10. «ІЗ ВИФЛЕЄМУ»

Пісня «Із Вифлеєму» належить до жанру сучасної духовної авторської лірики з елементами: співаної поезії, неофольклорної мелодики, сучасної поп-балади, легкої християнської музики (ССМ – Contemporary Christian Music). Жанрова гібридність є ключовою рисою сучасної української авторської пісні: духовність поєднана з поп-естетикою, а традиційні християнські образи – з сучасною інтонацією і доступною гармонією.

Пісня не є «колядкою» у класичному сенсі – це лірична різдвяна балада, в основі якої особиста молитва і художнє переосмислення біблійного сюжету.

Твір побудовано за моделлю поступового зростання: інтимний камерний початок – м'яка динаміка, спокійна мелодія, акцент на тексті. Поступове додавання фактури – у приспіві з'являється ширше звучання, розкриття основної ідеї (перемога світла). Кульмінація – зростання емоційної напруги через вокал, гармонію, насичення акомпанементу.

Світлий завершальний образ – збереження мотиву зірки, світла, віри.

Особливість аранжування – відсутність агресивних інструментів (електрогітар, важких ударних). Весь саунд спрямований на створення відчуття тепла, світла, молитовності.

Мелодика куплетів: переважає некваплива кантилена, плавні інтонаційні лінії. Піднесене звучання відповідає словам про світло, перемогу, віру.

Гармонія мажорна, світла, без різких модуляцій. Домінують первинні функції: Т – S – D (тоніка–субдомінанта–домінанта). У приспіві можлива паралельна модальність (перехід у субдомінанту), що створює ефект піднесення. Гармонічна мова типова для духовної лірики та поп-балади: проста, але емоційно ефективна, орієнтована на сприйняття тексту.

Манера співу. Поєднання співаної поезії (інтонаційна близькість до мовлення) та поп-баладної кантилени (співучість, плавність ліній). Висока увага до дикції.

Пісня «У Вифлеємі» цілком відповідає тенденціям жанрово-стильових пошуків: синтез жанрів: духовність + поп-балада + авторська пісня; камерність звучання; індивідуальна інтонація художнього висловлювання; актуальність соціально-духовної тематики у воєнний час.

СЦЕНАРІЙ АВТОРСЬКОЇ ПРОГРАМИ

«Дихаю Україною»

Автор музики: Володимир Бардецький

Автор текстів: Неля Романовська

**Виконує вокально-інструментальний
народний аматорський гурт «5-й ОКЕАН»**

Пісня функціонує в умовах, коли музика стала одним із ключових способів психологічної підтримки суспільства. Твоє творче висловлювання віддзеркалює: потребу фіксації пережитого досвіду війни, посилення індивідуального авторського погляду, зміщення фокусу у бік інтимної сповіді та внутрішнього світу людини, зростання ролі поєднання текстової та музичної чуттєвості. Тут авторська пісня стає не просто жанром, а документом епохи, способом емоційного виживання та засобом збереження колективної пам'яті.

Пісня «КОЛИ ЗАКІНЧИТЬСЯ ВІЙНА»

*Коли закінчиться війна,
То все не буде, як раніше.
Тепер ми станемо сильніші,
Бо є у серці - глибина.
І ми візьмемо за основу,
Що все на світі тимчасове,
І вітер листя розвіває,
Немов забуті імена.
Коли закінчиться війна*

Пісня «Дякую, солдате» належить до найактуальніших форм сучасної авторської музики, адже безпосередньо осмислює досвід повномасштабної війни. Вона вбудовується у загальноукраїнський культурний дискурс, переосмислення героїзму, травми, пам'яті й людської вартості життя.

ВІРШ «ПІШЛИ СИНИ»

*Пішли сини. У полі силуети.
Все далі й далі. Ось вона – стіна...
А матері дізнались про секрети,*

Що приховала бісова війна.
 А діточки спустилися у бункер,
 А земляки переглядають сон,
 Коли узявши вузлика у руки,
 Дрімаєш з голим небом в унісон.
 Старенькі люди вигнані із хати.
 І що чекає кожного із нас?
 І скільки ще стрілятимуть кацапи,
 Тримавши в руках боєприпас?
 Ракети в небі, на землі – голоблі,
 І коні орють, доїдають жмут.
 А люди садять, як завжди, картоплю,
 Між мінами, застряглими у ґрунт.
 В людей до влади знову є питання...
 Яка страшина буває суєта!
 Можливо, й справді – це вже дні останні
 Перед приходом Господа Христа.

Пісня «ДЯКУЮ, СОЛДАТЕ»

Пісня «МАМА» є зразком сучасної української авторської ліричної духовно-поетичної пісні, де поєднуються: співана поезія, бардівська щирість, неофольклорні образи, християнська молитвенність, індивідуальний стиль автора слова та композитора. Музичний супровід, створений так, щоб не затьмарити слова, а підсилити їхнє звучання через делікатну інтонаційну м'якість.

Вона резонує зі станом українського суспільства, відповідає новим тенденціям самовираження, популяризує українську ідентичність і створює внутрішньо-родинну, глибоку і теплу емоцію, яка зараз є особливо необхідною.

ВІРШ ПРО МАМУ

Крізь дірочки старенької фіранки
 Я бачу світ... І поглядом дитини
 Шукаю маму, що стоїть на ганку,
 І садить квіти в горщики із глини.

Вода весни втікає попри ринву,
 А я долоні ставлю під дощівку.
 Не знаючи, що я життям полину,

І полечу, покинувши домівку.

*А потім раптом стану серед ночі,
Простуджений, обвіяний вітрами,
Себе питаю: що я в світі хочу?
Я просто хочу... Хочу я до мами.*

*Я маю все. Чого мені шукати?
Надумані скарби і нагороди...
А я хотів би тільки чаю з м'яти,
Що виросла у мами на городі.*

Пісня «МАМА»

Пісня «Стожари» вирізняється глибокою емоційністю та духовно-ліричним фокусом, що робить її надзвичайно актуальною у нинішній культурній ситуації України.

Твір відповідає запиту часу — потребі повернення до коренів, до сімейних цінностей, до тих основ, що укріплюють внутрішню стійкість людини.

Пісня «СТОЖАРИ»

У час війни український музичний простір усе частіше звертається до теми віри, подолання, надії. Пісня транслює шлях людини, якої торкнулися випробування, але яка «має рівень, де живе любов».

ВІРШ «МЕТЕЛИК»

*Один мандрівник, здається, з Америки,
Побачив у тропіках кокон метелика.
Хотів допомогти цьому диву із див,
Розрізавши кокон, на волю пустив.
Зусилля було це і зайве, і марне,
Бо крила комахи втратили барви.
Лишень в боротьбі, ламанні цементу
Метелик зберіг би яскраві пігменти.
Усі в цьому світі боротися мусять:
Перлина росте, травмуючи мушлю,
Алмаз треба терти довго й багато,*

*Щоб він заблищав і став діамантом.
Долаючи все, ми стаємо глибокі,
Стараємось думати про високе.
Ми Бога шукаєм, коли є потреба.
Тоді наші крила забарвлює небо.*

Пісня «МИ ЛЕТИМО»

Пісня «Якщо натиснули сандалі» постає як мотиваційно-філософський твір, що відгукується на колективну зміну світогляду українців у період війни. Її головний принцип – подяка замість претензій – напряду корелює з сучасною потребою суспільства знаходити силу й сенс у простих речах, цінувати мінімальне, не впадати у розчарування.

ВІРШ «КАПЕЛЮХ»

*У капелюх сліпого кожен кидав свій крейцер,
Монети летіли, дзвеніли як мотивації серця,
Люди клали від рівня звичних своїх вібрацій:
Одну - дав молодик, бо чекав жіночих овацій,
Другу кинула причепурена молодиця,
Щоб перевірити, чи нині пожне сторицю.
Третя – від того, хто юним продав горілку,
Бо трохи мучила совість, впала самооцінка.
Четверту монету кинула бідолаха,
Яка боїться осліпнути, дала від страху.
Спитала у мами дівчинка: що це значить?
Невже цей чоловік сонця не бачить?
Заплющила очі, побула в обіймах ночі...
- Можна я дам монетку? Цукерку не хочу...
Господи, дякую, що дихаю, бачу, чую...
І можу дати на хліб тому, хто вічно ночує.
В такій чистоті душі захована супер-сила,
Лиш той, хто її збереже, відчує крила
І зможе піднятись вище, робити кроки,
Таких гойдають на хвилях живі потоки.
Щоб не робив ти, слухай себе, слухай...
Чи наміри плоті, чи те, що робиш – по духу.
Усі мають крила, та тільки духовні літають
А інші – б'ють ними об землю, пилуку здійсмають.
Монети у капелюсі... Картина цікава наче:*

Сліпому сліпі кидали, пожертвувала – зряча.

Пісня «ЯКЩО НАТИСНУЛИ САНДАЛИ»

Пісня «Друзі мої» резонує з потребою сучасного суспільства в осмисленні втрат, духовної стійкості, дружби та цінності людських зв'язків. У цій пісні присутній характерний для воєнної доби акцент на збереженні пам'яті про тих, хто не повернувся, на підкресленні невинності минулого й надії на зустріч. Саме така манера дозволяє слухачеві зануритися в атмосферу тихої, світлої скорботи й надії.

ВІРШ ПРО ВДЯЧНІСТЬ

*Нам треба радіти, що маємо очі,
І дім, і стосунки, й недоспані ночі.
Я бачила диво. Згадала хвилини,
Як вперше на руки узяла сина.
І це неможливо за гроші придбати...
Та можна це щастя не помічати...
І голуби в мене курличуть над дахом,
І я не живу, пригнічена страхом.
І я об заклад з вами можу побитись,
Що маю я чим із людьми поділитись:
Буханцем хлібини, порадою, може,
Іноді просто Словом Божим.
Багатий – не той, хто мільйони має.
Багатий – це той, кому вистачає.
І можна, з мільярдом на віллі засівши,
Мучитись важко, бо хочеться більше.
Буденне щастя простої людини –
Торкатись устами щічки дитини
І бачити чудо, бо день догорає,
І що за вікном айва зацвітає...
І ми прославляємо Господа в тому,
Що, відкидаючи всяку утому,
Розчарування і різні спокуси,
Наповнюєм вірою наші душі.*

Пісня «ДРУЗІ МОЇ»

У тексті присутні виразні етнічні маркери: «степ широкий», «трембіти», «Чорне море», «блакитні полотна над полем». Вони поєднуються з сучасною лексикою («файна», «модна»), що створює образ України як одночасно традиційної й сучасної держави. Жанрово це неофольклорна патріотична пісня з елементами гімнічності й танцювальної енергії.

ВІРШ «МОЯ ХАТА»

*Моя хата не скраю. Вона від Сяну до Дону.
Де живуть солов'ї, піснями стукають в груди.
Де калини червоні кетяги, може грона.
Моя хата - не скраю. Вона у серці і всюди.
В моїй хаті є хліб і вода. А за вікнами - літо.
Збентежене сонце попри мальви іде до порогу.
А сьогодні всі люди планети вдихають повітря,
А люди з моєї хати дихають Богом!*

Пісня «УКРАЇНА ФАЙНА»

Текст структурує час: ніч – ранок, день – вечір. У кожному часовому фрагменті присутній потенціал надії: темна ніч змінюється ранком, затяжний день – спокійним вечором. Ліричний суб'єкт пропонує адресатові «поговорити із Богом», дозволити замовкнути «голосам людським», щоб почути глибинний внутрішній голос.

ДИХАЙ

Пісня «Благодать зійшла» тематично пов'язана з різдвяною звісткою, але перенесеною в український воєнний контекст. Новина «із Вифлеєму до України» адресована «тим, хто в оселі, хто на роботі, і хто сьогодні мерзне в окопі».

ВІНШУВАННЯ

*Хто перечитиме нині -
Той заплутався в імлі.
Наші галицькі газдині,
То найкращі на землі.
В нас жінки – швидкі, як річка,
І що хочеш з тим роби.
Наші доньки - як смерічки,
А синочки, як дуби.
Келих щастя, аж по вінця,*

*Наливає нам Ісус.
Словом Божим українці
Захистились від спокус.
У Різдво і щохвилини,
В серці радість неземна.
Бо вишановують родини
День народження Христа.*

Режисерські аспекти постановки мистецького проєкту

Режисерські аспекти постановки концертної програми мистецького проєкту «Дихаю Україною» охоплюють комплекс творчих і організаційних елементів, спрямованих на створення гармонійного, емоційно насиченого і структурно цілісного дійства. Основні аспекти можна розділити на кілька ключових напрямів.

Концептуальний задум починається з визначення основної ідеї програми, яка задає тон і настрій усього заходу. Концепція базується на: тематичному принципі; стильовій єдності; емоційному спектрі програми. Концепція визначає підбір репертуару, сценічне оформлення та структуру концертної програми.

Побудова драматургії концерту – це логічна та емоційна послідовність музичних номерів. Режисер створює сценарний план, який враховує: емоційні піки та спади для збереження уваги слухачів; чергування швидких і повільних пісенних творів; включення інтерактивних або несподіваних елементів для залучення глядача.

Вибір репертуару. Важливо врахувати: різноманітність авторських творів для охоплення ширшої аудиторії; технічні можливості інструментального супроводу та солістів; відповідність композицій концепції програми.

В результаті нами визначено основну ідею, поставлено конкретні завдання, створено план послідовності, чітке виконання плану послідовності, детальний аналіз кожного епізоду, втілення режисерського задуму у мистецько-творчий проєкт.

Режисерська робота є центральним елементом у створенні концертної програми. Вона забезпечує гармонійне поєднання музики, сценічної дії та емоційної взаємодії з глядачами, що перетворює концерт на справжнє мистецьке дійство.

Конферанс концертної програми є важливим елементом, який сприяє створенню атмосфери заходу, встановленню зв'язку з аудиторією та забезпечує плавний перехід між номерами. Основні аспекти конферансу можна розділити на такі ключові складові:

Підтримувати динаміку та атмосферу концерту.

Встановлювати емоційний контакт із глядачами.

Інформувати про зміст і контекст виконуваних номерів.

Стиль конферансу має відповідати загальній концепції концертної програми.

Ми обрали для свого проєкту емоційний і динамічний стиль, який реалізують самі автори-солісти, що цілком підходить для такого типу проєктів.

Структура виступів складалася з кількох обов'язкових елементів: вступне слово: знайомство з аудиторією, представлення програми та основної теми заходу, короткого опису наступного виступу та контекст створення твору.

Гнучкість емоційного забарвлення ведучих відповідав характеру виконуваних номерів.

Художньо-текстове оформлення концертної програми складається із контрастних переходів та злагодженості. Текст доповнюють уривки із віршів, розповіді про українську музику. У концертній програмі реалізовано тему та ідею проєкту.

Конферанс – це мистецтво, яке потребує балансу між підготовленістю та імпровізацією. Вдало побудований конферанс надає концертній програмі цілісності, створює емоційний зв'язок із аудиторією та допомагає підсилити художнє враження від музики.

Сценічне оформлення, візуальна складова є невід'ємною частиною режисерсько-постановочної роботи. Оформлення сцени відповідає назві задуму «Дихаю Україною». Використані символи України. Оформлено: афіша, підбір концертних костюмів.

Важливу роль у сценічному вигляді проєкту відіграє світло, яке створює акценти, змінює атмосферу, підкреслює драматичні моменти.

Декорації та проєкції теж можуть доповнювати тему концерту (наприклад, відеопроєкції з відповідними художніми образами або історичними подіями).

Костюми підкреслюють характер виконавців і відповідають загальній темі програми.

Звукорежисура. Налаштування звуку для гармонійного звучання інструментального ансамблю і солістів. Синхронізація світлових ефектів із музикою. Забезпечення якісного технічного супроводу концерту. Яскраві візуальні або звукові ефекти для створення необхідних акцентів.

ВИСНОВОК

Реалізований творчий мистецький проєкт «Дихаю Україною» дозволяє зробити кілька узагальнюючих висновків щодо жанрово-стильових пошуків сучасної української авторської пісні.

Добірка пісенних творів концертної програми демонструє виразну жанрову багатшаровість. Тут співіснують: – воєнна громадянська лірика («Коли закінчиться війна», «Дякую, солдате», «Друзі мої»); – родинно-ціннісна та поколіннєва тематика («Мама», «Стожари»); – духовно-екзистенційні пісні («Ми летимо», «Благодать зійшла», частково «Дихай»); – мотиваційно-філософська пісня («Якщо натиснули сандалі»); – сучасна патріотична етнопоп-пісня («Україна файна»).

Для всіх творів характерна домінанта поетичного тексту, який виконує функцію головного носія смислу. Музика не «перекриває» слово, а органічно його підсилює, вибудовуючи відповідні емоційні стани – від тихої молитви до світлої патріотичної радості.

Музичне мислення проєкту ґрунтується на переважанні акустичної, камерної фактури, інді-акустичної естетики та неофольклорної інтонаційності. Це відповідає загальним тенденціям розвитку сучасної авторської пісні, яка тяжіє до «живого», нефільтрованого звучання, до максимально прямого контакту між виконавцем і слухачем.

Вокально-виконавська складова проєкту підкреслює персоніфіковану манеру подачі матеріалу. Голос тут не лише «інструмент», а й безпосередній носій авторського «я». Це виявляється у сповідальній інтонації, нюансуванні, уважному ставленні до тексту, використанні мовленнєвих інтонацій у співі.

Аналіз пісень проєкту «ДИХАЮ УКРАЇНОЮ» підтверджує, що сучасна українська авторська пісня є гнучкою, відкритою та жанрово-стилістично різноманітною сферою музичної творчості, яка має значний потенціал як

матеріал для концертної, педагогічної та дослідницької роботи в межах магістерської програми з музичного мистецтва.

Мистецький проєкт «Дихаю Україною» постає цілісним музично-поетичним циклом, який об'єднує десять авторських творів у єдину концептуальну художню систему. Жанрово-стильовий аналіз продемонстрував, що кожна пісня виконує специфічну драматургічну, смислову та емоційну функцію, формуючи складну багаторівневу модель сучасної української авторської пісні. Усі твори проєкту є відображенням ключових культурних, духовних та соціальних процесів, що відбуваються в Україні у воєнний час, а також репрезентацією персонального досвіду переживання країни й її народу.

Передусім, цикл засвідчив кардинальну трансформацію сучасної авторської пісні, яка виходить за межі традиційної бардівської моделі. В основі кожного твору – синтез індивідуальної поетичної інтонації Нелі Романовської та мелодико-інтонаційного мислення композитора Володимира Бардецького. Цей тандем створює нову форму співаної поезії, де музика та слово функціонують як рівноправні елементи, що взаємно підсилюють і зміст, і образність творів.

Проведений аналіз підтвердив полістильовість і багатомірність проєкту: бардівська традиція, інді-акустичні текстури, неофольклорні елементи, духовна лірика, камерність, тематична соціальність і громадянський пафос – взаємодіють між собою у композиційній структурі циклу. Кожен стильовий шар не просто існує паралельно, а виконує окрему художню функцію, формуючи багатокомпонентну семіотичну мову проєкту. Завдяки цьому «Дихаю Україною» можна кваліфікувати як авторський неофольклорно-акустичний цикл, що відповідає новітнім тенденціям української музичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк, О. Сучасна українська пісенна культура: жанрові трансформації та стильові моделі. Київ: Музична Україна, 2020. 248 с.
2. Бартків, О. Музично-поетична традиція в українському авторському співі. Львів: ЛНМА ім. М. Лисенка, 2019. 196 с.
3. Бермес, І. Індивідуальний стиль композитора: теорія та практика аналізу. Київ: НМАУ ім. П. Чайковського, 2018. 312 с.
4. Білаш, О. Українська пісня: історія, традиції, сучасність. Харків: Вид-во ХНУ, 2015. 340 с.
5. Гнатишин, Ю. Співана поезія в системі сучасної музичної культури. — Івано-Франківськ: Плай, 2022. 210 с.
6. Грицюта, М. Поетика української пісні: семантика, символіка, образність. Київ: Академія, 2017. 224 с.
7. Драч, І. Духовна лірика в сучасній українській музиці. Чернівці: Рута, 2021. 168 с.
8. Зінькевич, О. (ред.) Історія української музики XX–XXI століть. Київ: Музична Україна, 2016. 400 с.
9. Коновалець, О. Українська вокальна школа: теорія та практика вокального виконавства. Тернопіль: Астон, 2019. 280 с.
10. Литвин, Т. Сучасні тенденції розвитку української пісенної культури. Рівне: Волинські обереги, 2020. 180 с.
11. Ляшенко, І. Музичне мислення як категорія сучасного музикознавства. Київ: НМАУ, 2014. 296 с.
12. Мартинюк, Л. Вокально-педагогічні методи у роботі з сучасним авторським репертуаром. Львів: Сполом, 2018. 154 с.
13. Німченко, О. Система образів у сучасній українській ліричній пісні. Київ: Ліра-К, 2016. 212 с.

14. Орлова, Т. Музично-поетичний синтез в українській пісенній традиції. Одеса: Астропринт, 2022. 228 с.
 15. Пінчук, Л. Соціально-громадянська лірика в українській музиці воєнного часу. Київ: Наукова думка, 2023. 160 с.
 16. Руденко, М. Фольклоризм у сучасній українській музиці. Дніпро: Ліра, 2020. 178 с.
 17. Сапеляк, Н. Українська духовна музика: історичні витоки та сучасний контекст. Львів: Логос, 2015. 246 с.
 18. Сілкін, М. Жанрові моделі сучасної авторської пісні: теоретичні аспекти. Полтава: ПНПУ, 2019. 132 с.
 19. Скорик, М. Стиль у музиці: лекції та статті. Київ: Музична Україна, 2017. 240 с.
 20. Федорук, О. Музична культура України ХХ століття. Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2013. 389 с.
 21. Чекан, Ю. Універсалії музичного мистецтва. Київ: Дух і літера, 2016. 320 с.
 22. Шип, С. Музика як текст: методологія аналізу. Київ: Tempora, 2018. 256 с.
 23. Шульгіна, В. Акустична естетика інді-музики. Харків: Ранок, 2021. 172 с.
 24. Ярошенко, Г. Сучасна українська авторська пісня: тенденції, проблеми, перспективи. Київ: Ліра-К, 2022. 198 с.
- Електронні ресурси
25. Українська музична енциклопедія. URL: <http://ume.knukim.edu.ua/>
 26. Часопис «Музика» (офіційний сайт). URL: <https://mus.art>
 28. Публікації про воєнну українську музичну культуру (2022–2024). URL: <https://mups.com.ua>
 29. Boym, Svetlana. The Future of Nostalgia. Basic Books, 2001.
 30. Cook, Nicholas. Music as Creative Practice. Oxford University Press, 2018.
 31. Frith, Simon. Sound Effects: Youth, Leisure and the Politics of Rock Music. Pantheon, 1981.